

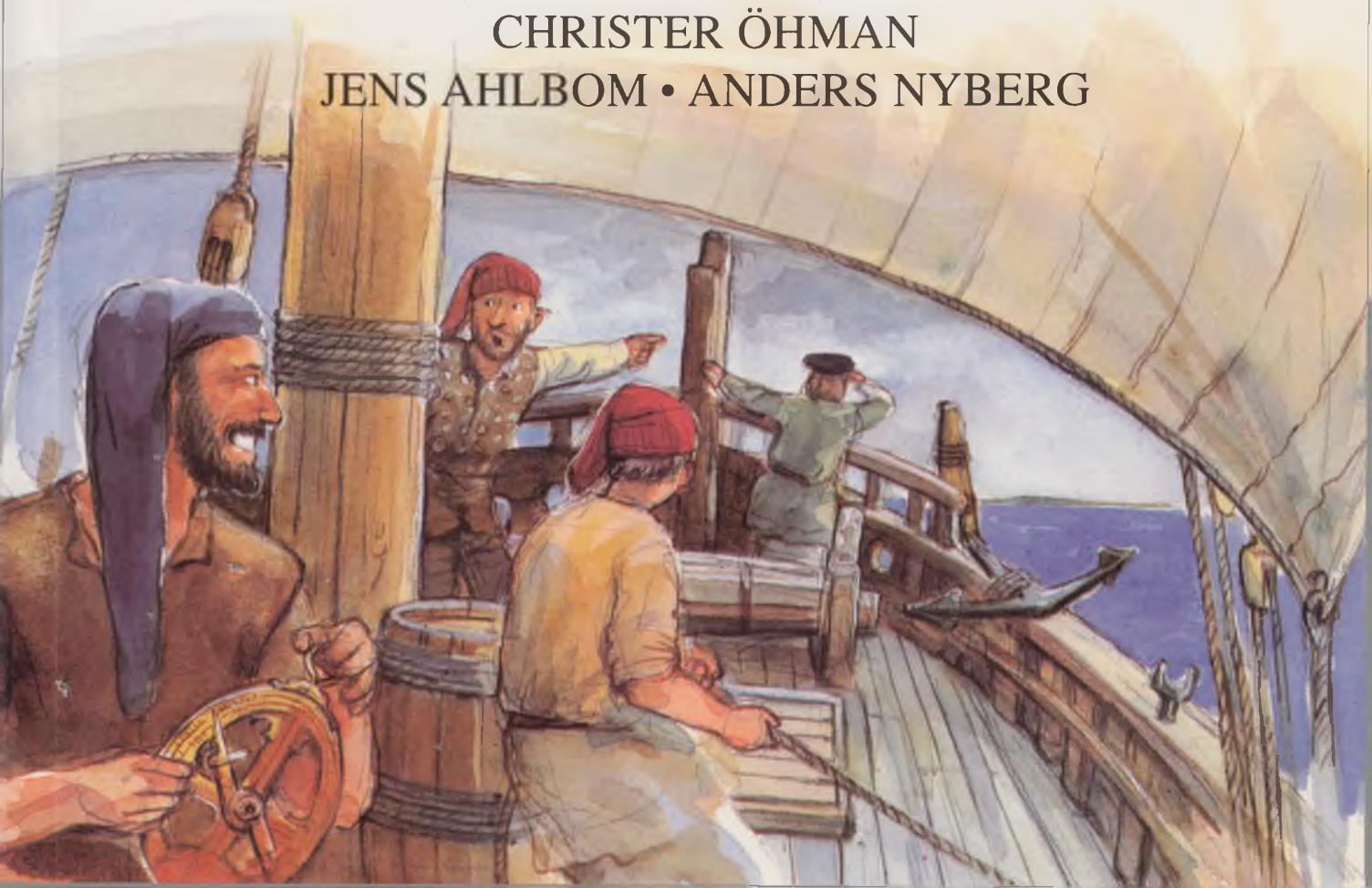

ÇOCUKLAR İÇİN DÜNYA TARİHİ IV

KRALLAR *ve* KAŞİFLER

CHRISTER ÖHMAN
JENS AHLBOM • ANDERS NYBERG

İÇİNDEKİLER

PORTEKİZ VE İSPANYA	
Hindistan Deniz Yolu.....	6
Afrika Kıyılarında.....	9
Atlas Okyanusu'nda.....	10
AMERİKA	
Büyük Okyanus'a Doğru.....	12
Azteklerin Ülkesi.....	13
Yerlilerin Kaderi.....	16
ORTA AVRUPA	
Martin Luther.....	18
Kiliseler Halka.....	20
VIII. Henrik.....	21
Kraliçe Elizabeth.....	23
İNGİLTERE	
Deniz Savaşları.....	24
William Shakespeare.....	26
Romeo ve Juliet.....	27
İlk Şirketler.....	30
İTALYA	
Leonardo da Vinci.....	32
Nikolay Kopernik.....	33
Galileo Galilei.....	34
ORTA AVRUPA	
Otuz Yıl Savaşları.....	36
Lützen Savaşı.....	38
ASYA	
Doğu Hindistan Şirketi.....	40
Tac Mahal.....	44
FRANSA	
Güneş Kralı.....	46
AMERİKA	
Batıdaki Büyük Ülke.....	48
İNGİLTERE - AFRİKA - AMERİKA	
Köle Ticareti.....	50
RUSYA	
Serfler.....	54
Ve Kazaklar.....	55
Doğudaki Büyük Ülke.....	56
Çar Deli Pedro.....	58
Bizden Sonra Tufan.....	61

Kırmızı Kalem Yayınları

Çocuk Kitaplığı - 4

Çocuklar için Dünya Tarihi IV - Krallar ve Kaşifler

Barnens Världshistoria Del IV - Kungar&Sjöfarare

© Metin: Christer Öhman

© Resimler: Jens Ahlbom, Anders Nyberg

Çevirenler: Murat Özsoy, Vahide Yılmaz, Hasan Özkan

Kitap Editörleri: Ali Arda, Mahir Dönmezler

Baskı Hazırlık: Kırmızı Kalem

Film: Bay Grafik

Baskı-Cilt: Göksu Matbaacılık

Flim Çıkış ve Montaj: Göksu Grafik

Aralık 2003 / İstanbul

ISBN 975-8726-03-x

© kırmızıKalem

Basım ve yayın hakları Kırmızı Kalem Yayınları'na aittir.

© Rabén&Sjögren Bokförlag

CHRISTER ÖHMAN
JENS AHLBOM - ANDERS NYBERG

KRALLAR KAŞİFLER

Çevirenler:
Murat ÖZSOY - Vahide YILMAZ - Hasan ÖZKAN

kirmiziKalem

HİNDİSTAN DENİZ YOLU

1400 yıllarında birçok yelkenli, Portekiz'den keşif yolculuğuna çıkyordu. Portekizli gemiciler Azor Adaları'na ulaşmayı başarmıştı. Madeira ve Kap Verde isimli bu adalar Atlantik'teki bir çok ada grubundan biriydi. Portekizliler güneyde Afrika sahillerine ulaşmış ve oralarda altın ve köle ticareti yapmışlardır. Bu işten çok para kazandılar.

Ama şimdi bunlardan daha değerli bir şeyin peşine düşmüştelerdi.

Bu değerli şey BAHARAT idi. O zaman bilinen biber, karanfil, tarçın, zencefil gibi baharatlar Hindistan'da yetişıyordu. Hindistan çok uzaktı ve karayoluyla gitmek oldukça zahmetliydi. Oraya ulaşmak için yüksek dağların aşılması, çöllerin geçilmesi gerekiyordu. Halbuki denizden ulaşım daha kolay olabilirdi. Ama henüz denizden Hindistan'a böyle bir yol bilinmiyordu. Hiç kimse Avrupa'dan Hindistan'a denizyoluyla ulaşamamıştı.

1488'de iki yelkenliyle denize açılan kaptan Bartoloemo Diaz, Güney Atlantik'te korkunç bir fırtınaya yakalandı.

Afrika kıtası, Portekizlilerin tahmin ettiğinden çok daha büyüktü. Birçok kez güneye doğru yelken açmışlar ama Afrika'nın ucunu dolaşmayı başaramamışlardı. Ve hiç kimse Hindistan'a giden yolu bulamamıştı.

Ama birden bir mucize gerçekleşti.

Evet tam da öyle olmuştu. Rüzgar onları Afrika'nın en güney ucuna sürüklemiştir. Diaz, gemileri kıyıya çekmeyi başardı ve karaya çıktılar. Diaz yoleuluğa devam etmek istiyordu. Hindistan yolunu bulabileceğine inanıyordu.

Ama denizciler bu işten bıkmışlardı.

Diaz, Portekiz'e dönmek zorunda kaldı. Dönüş yolunda Afrika'nın en güney ucundan geçtiler. Diaz bu burna, Fırtınalar Burnu adını verdi. Portekiz'e döner dönmez olanları krala anlattı.

EGER DAHA BÜYÜK VE GÜÇLU BİR YELKENLİYE SAHİP OLURSAK, KESİNLİKLE HİNDİSTAN'A KADAR GİDEBİLİRİZ!

O günden sonra buraya Ümit Burnu denildi.

Bir gün kralın huzuruna başka bir kaptan çıktı. Bu kaptanın adı Kristof Kolomb'du.

BANA BİRKAÇ YELKENLİ VERİRSENİZ SİZE HİNDİSTAN'A GİDEN YOLU GÖSTEREBİLİRİM. GÜNEYE DOĞRU GİDİP ORADAN AFİKA'NIN UCUNU DOLAŞMAK YERİNE BATIYA DOĞRU YELKEN AÇMAK GEREK! DÜNYA YUVARLAK OLDUĞUNA GÖRE HİNDİSTAN'A BU YOLDAN DA ULAŞABİLİRİZ.
AYRICA BU YOL DAHA KISA!

**HAYIR!
SANA YELKENLİ VERMEYECEĞİM.**

AFRİKA KIYILARINDA

Kolomb'un teklifini reddeden Kral, Vasco da Gama adlı kaptana dört gemi verdi. 1 Temmuz 1497'de denize açılan Gama günde yoneldi. Dört ay sonra Ümit Burnu'na ulaştı.

Sonra Afrika'nın doğu kıyıları boyunca kuzeye doğru yol almaya başladı. Malindi'ye kadar gitti. Malindi sultani Gama'yı dostça karşıladı.

Ve dört gemi Hint Okyanusu'na açıldı. Artık hiçbir taraftan kara görünmüyordu. Bu ürkütücü bir durumdu. Daha önce hiçbir Avrupalı bu denizlere açılmamıştı.

Her şey yolunda gitti. 1498 Mayıs'ında bir gün Vasco da Gama güverteye çıkmıştı ki kılavuz yanına gelerek ufukta belli belirsiz görünen bir noktayı işaret etti.

Birkaç gün sonra gemiler Hindistan kıyılarındaki ticaret şehri Kalküta'ya ulaştılar. Büyük keşif yolculuğu başarıyla so-

nuçlanmıştı. Bu büyük bir olaydı. İlk defa Avrupa'dan bir gemi Hindistan'a ulaşmıştı.

ATLAS OKYANUSU'NDA

Peki Kolomb ne yapmıştı? Portekiz kralının umduğunu bulamayınca İspanya'ya

gitmişti. Orada Kral Ferdinand'la, Kraliçe İsabella'nın huzuruna çıktı.

Ve Kolomb, Kanarya Adaları'na doğru yol aldı. Oradan yeni yiyecek ve içecek tehdarik ederek batıya, doğrudan Atlas Okyanusu'na yöneldi.

Günler günleri, haftalar haftaları kovaladı ama henüz kara görünmemiştir. Denizciler homurdanmaya başlamıştı.

Bir gece güvertede duran Kolomb ufukta zayıf bir ışık gördü. Mum ışığı gibi yükselip alçalan bir ışıktı bu.

Ertesi sabah hemen gemilerin önünde bir ada gördüler. Beyaz kumsalları ve palmiye ağaçlarıyla güzel bir adaydı bu. Kolomb ve adamları kayıklarla adaya çıktılar. Yanlarına adalılara vermek için incik boncuktan yapılmış takılar almışlardı. Bunları yerlilere verdiklerinde yerliler de bir teşekkür işaretü olarak onlara hediyeler verdiler. Bu hediyeler pamuk ipliğiinden yumak, taş mızrak uçları ve canlı pağanlardı.

Kolomb'un çıktıgı bu adanın adı Guanahani idi ama o, buraya San Salvador adını vermişti. Bu İspanyolca kurtarıcı anlamına geliyordu. Bu adaya bugün Watling Adası deniliyor.

Daha sonra yoluna devam eden Kolomb Haiti, Küba ve diğer birçok adaya uğradı. Buralardan ilginç bitkiler, baharat ve altın aldı. Aynı zamanda kendilerini dostça karşılayan yerlilerden bir kısmını da esir alarak gemiye bindirdi. Böyle davranışın onları hiç rahatsız etmedi. Çünkü Avrupalılar için bu yerliler insan değildi. Bu yerlileri Ferdinand ve Isabella'ya gösterecekti.

Kolomb Hindistan'a geldiğini sanıyordu. Bu nedenle bu adaları Batı Hint Adaları adını verdi.

Kolomb'tan sonra daha bir çok gemici İspanya'dan batıya doğru yelken açtı. Amerigo Vespucci bunlardan biriydi.

Vespucci Batı Hint Adaları'nın güneyinde büyük bir ülke keşfetti. Bu ülke Kolomb'un geldiği adalardan çok daha büyütü.

BÜYÜK OKYANUS'A DOĞRU

Keşifler peşinde olan İspanyol gemicilerinden biri de Balboa'ydı. Bir gün çok ilginç birşey duydı.

NİÇİN BU KÜÇÜK ALTIN PARÇALARI İÇİN KAVGA ETTİĞİNİZİ ANLAYAMIYORUM. ORADAKİ DAĞIN ARKASINDA YAŞAYAN BİR HALK VAR. ONLARDA BU ALTINLARDAN YİGINLA BULUNUR. ONLARIN KRALLARI YEMEĞİNİ ALTIN TABAKLarda YİYİP, ALTIN TASLARDAN İÇER. SİZDE DEMİR NASIL SIRADAN BİR ŞEYSE ONLAR İÇİN ALTIN ÖYLE.

Bunu duyan Balboa bu ülkeye gitmeye karar verdi. 1513'te askerler, taşıyıcılar ve yerlilerin kılavuzluğunda Panama Yarımadası'ndaki cangillara daldı. Korkunç bir yolculuk oldu bu. Öldürücü bir sıcak vardı ve sık çalılıklarla, kocaman bataklıkları geçmek zorunda kaldılar.

Üç hafta sonra Balboa ve adamları küçük bir dağa geldiler. Balboa bu dağın tepesine tırmandı ve batıda denizin parıltısını gördü. Daha önce hiç böyle bir deniz görmemişti.

Balboa'nın gördüğü bu deniz Büyük Okyanus'tu. Şimdi herkes Kolomb'un yanlışını anlamıştı. Onun bulduğu Hindistan'a giden deniz yolu değildi. Burası Avrupalıların daha önce bilmediği bir yerdi.

EĞER TEPEYE ÇIKARSANIZ DENİZİ GÖRÜRSÜNÜZ.

BU GÜNDEN İTİBAREN BU DENİZ İSPANYA KRALININ EGLENLİĞİ ALTINDA OLACAK!

Bu yeni yere Amerigo Vespucci'den dolayı Amerika denildi.

AZTEKLERİN ÜLKESİ

Başka bir İspanyol kaşifi Hernan Cortés, 1592'de Küba'dan batıya doğru yola çıktı. Yanında 508 asker ve 110 denizci vardı. Azteklerin yaşadığı Meksika'ya kadar geldi.

Azteklerin Tanrı Quetzalcoatl hakkında anlattıkları şöyle bir efsane vardı: Tanrı bir gün denizin doğusundan gelecek ve ülke yönetimini ele alacaktı. Kim bilir

Aztekler Cortés'i bir Tanrı gibi görmüşlerdi.

İspanyollar hiç vakit kaybetmeden savaş planı yapmaya başladılar.

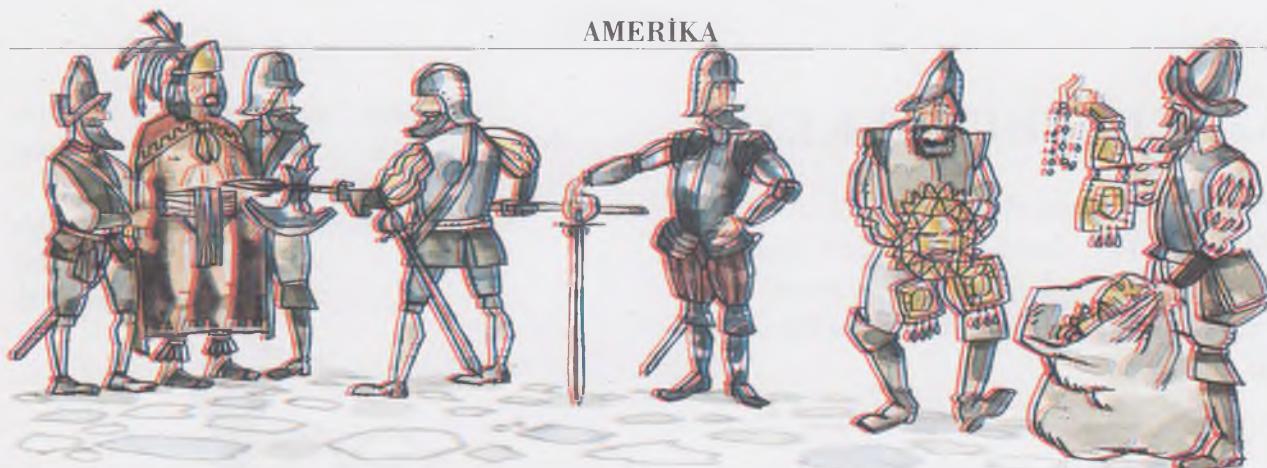
NASIL YAPALIM?

ÇOK ALTIN VAR!
HEPİMİZ ZENGİN OLACAĞIZ!

AMA ÇOK DA YERLİ VAR!

SİLAHLARI ÇOK İLKEL!
— BİZE KARŞI HİÇ ŞANSLARI YOK!

İspanyollar ülkenin içlerine doğru ilerlemeye başladı. Azteklerin başkentine yaklaştıklarında Kral Montezuma onları kar-

şladı. Ama onlar buraya misafirliğe değil soyguna gelmişti. Kral esir alıp sarayını yağımaladılar.

İspanyolların bu açgözlülüğü karşısında Aztekler onları kovmak için harekete geçti. Cortés ve adamları zor kaçtılar.

AZTEKLERE KARŞI BİRLİKTE SAVAŞACAK MIYIZ?

Daha sonra İspanyollar Tlaxcala'ya geldiler. Buranın yerli halkını Azteklerle karşı kıskırttılar.

Birkaç ay sonra Tlaxcala ve diğer yerli kabilelerle birleşen İspanyollar tekrar Azteklerin başkentine geldiler. Ve 1521'de saldırıyla geçtiler. Genç, yaşı demeden korkunç bir katliama giriştiler. İnsanları vahşice öldürüp evlerini yağmaladılar ve ateşe verdiler. Daha sonra işbirliği yaptıkları yerli kabileleri de ya yok ettiler ya da köleleştirtiler. Meksika'nın tamamını işgal eden İspanyollar, Batı Hint Adaları ile birlikte neredeyse bütün Güney Ameri-

ka'yı ele geçirdiler. İspanyolların sahip oldukları tüfek ve toplara karşı yerlilerin direnme gücü yoktu. Ve en önemli yerli, beyazlar kadar zalm olamıyordu.

Güney Amerika'da yalnızca Brezilya, İspanyol istilasının dışında kalmıştı. Buraya da Portekizler işgal etmişti. İşte bu nedenle Güney Amerika ve Meksika İspanyolca konuşurken, yalnızca Brezilya Portekizce konuşur.

YERLİLERİN KADERİ

İstila ettikleri ülkelerin yerli halkını köleleştirmeye çalışan İspanyollar, köle olmaya karşı koyan herkesi katlediyordu.

Köleleştirilen yerliler altın ve gümüş madenlerinde, şekerkamış tarlalarında çalıştırılıyordu.

Ama yerliler için en büyük felaket, İspanyolların Avrupa'dan taşıdıkları kızamık ve çiçek hastalığı virüsüydü. Daha önce Amerika'da böylesi hastalıklar olmadığı için yerliler bu hastalığa karşı bütünüyle savunmasızdı. Binlercesi bu hastalıklara yakalanarak öldü. 1500'lerin ortalarında Batı Hint Adaları'ndaki yerlilerin tamamı yok olmuştu.

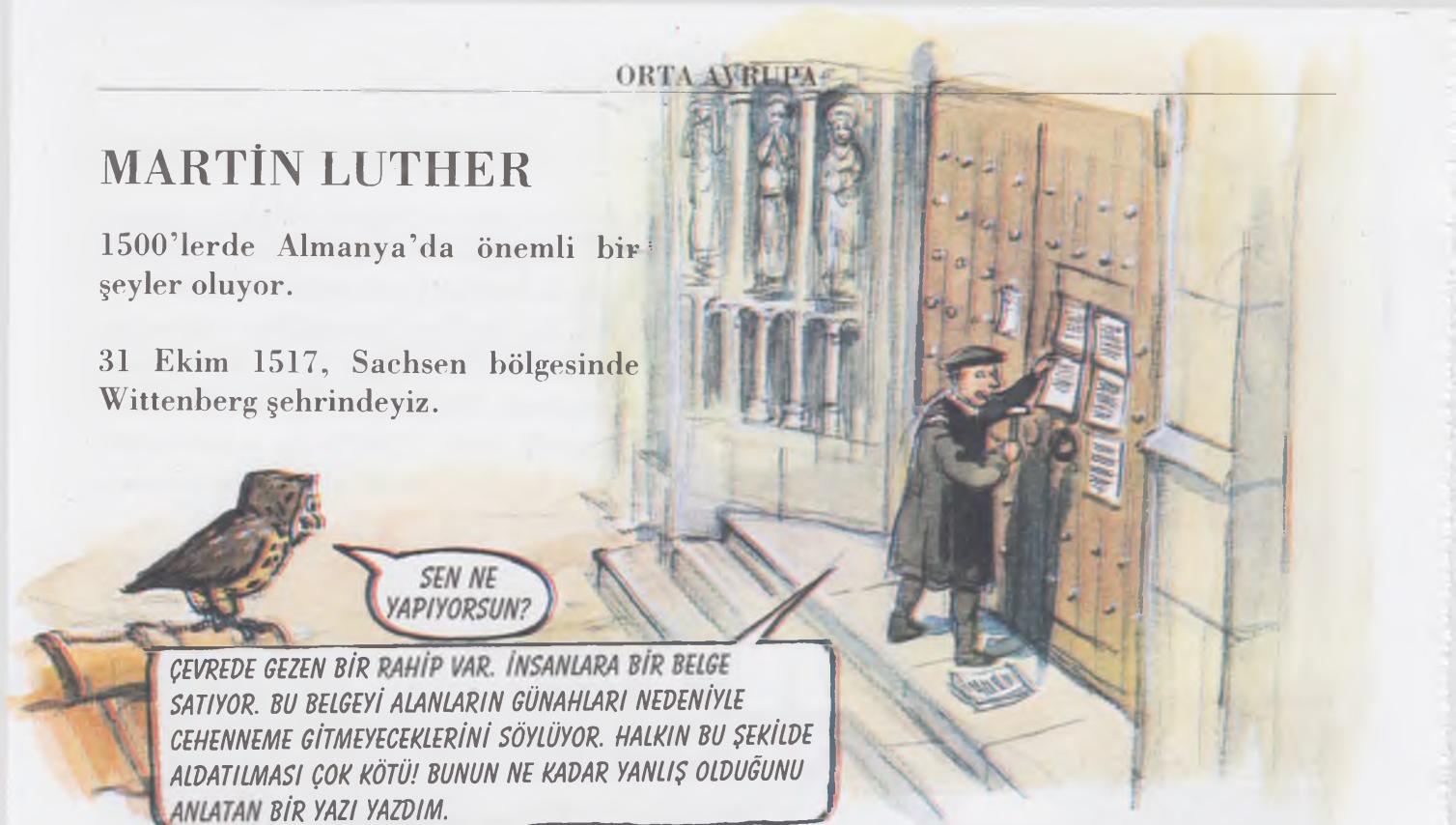
Afrika'dan Amerika'ya köle ticareti böyle başladı. Bu dünya tarihinin en kırıcı olaylarından biriydi.

MARTİN LUTHER

1500'lerde Almanya'da önemli bir şeyler oluyor.

31 Ekim 1517, Sachsen bölgesinde Wittenberg şehrindeyiz.

SEN NE YAPIYORSUN?

ÇEVREDE GEZEN BİR RAHİP VAR. İNSANLARA BİR BELGE SATIYOR. BU BELGEYİ ALANLARIN GÜNAHLARI NEDENİYLE CEHENNEME GİTMESİCEKLERİNİ SÖYLÜYOR. HALKIN BU ŞEKİLDE ALDATILMASI ÇOK KÖTÜ! BUNUN NE KADAR YANLIŞ OLDUĞUNU ANLATAN BİR YAZI YAZDIM.

Kilisenin kapısına yazdığı yazıyı asan bu adamın adı Martin Luther. Wittenberg Üniversitesi'nde öğretmen. Cennete giriş belgesini satan rahip, bunu papa adına正在写

den emir almayacağını söyleyen Luther, bu mektubu yakıyor. Ve yalnızca tanrıının buyruklarına uyacağını söylüyor.

MEKTUPTA NE YAZIYOR?

EGER YAZDIKLARIMI GERİ ALMAZSAM PAPA BENİ AFOROZ EDECEKMİŞ. VE İKİ AY İÇİNDE DÜŞÜNCELERİMİ DEĞİŞTİRMEZSEM YAKILARAK ÖLÜME MAHKUM EDİLECEKMİŞİM!

YAZDIKLARINI GERİ
ALIYOR MUSUN?

Luther'in yaptıklarını duyan imparator, Wittenberg'e bir haberci yollayarak onu Worms'a çağırdı. Almanya'nın yöneticileri bu kentte toplanıyordu. Arkadaşlarının "seni ateşe atacaklar" diye uyarmalarına rağmen, Luther imparatorun çağrısına uyarak Worms'a gitti.

Papayı dinlememek büyük bir suçu. Bunun için imparator Luther'e ölüm cezası verdi. Ama Luther çoktan kaçmıştı. Kaçtığı araba sık bir ormanın içinden geçerken, silahlı athlar tarafından önü kesildi.

Bunlar Luther'in arkadaşlarıydı. Onu yüksek bir dağın başında bulunan Wartburg şatosuna götürdüler. Luther burada gizlice bir yıl yaşadı. Onun burada olduğunu ne papa ne de imparator biliyordu.

Watburg'da her gün masasının başına oturan Luther kendini yoğun bir çahşmeye vermişti.

Gerçekten de Martin Luther'in beklediği gibi oldu. Onun çevirdiği İncil basıldı ve bütün Almanya'ya yayıldı. Artık yalnızca papazlar değil bütün halk İncil'i okuyabiliyordu.

Johann Gutenberg'in matbaayı bulması Martin Luther'in işine yaradı.

KİLİSELER HALKA

O zamanlar Sachsen bölgesini prens Frederik yönetiyordu. Martin Luther'e yardım ederek onu imparatorun askelerinden koruyordu.

PİSKOPOS VE PAPAZLAR OLDUKÇA ZENGİNLER.
CEPLERİ ALTIN, GÜMÜŞ VE PARA DOLU!

MARTİN LUTHER'İ NİÇİN KORUYALIM Kİ?
PAPANIN AFOROZ ETMESİNE RAĞMEN
KİLİSEDE VAAZ VERmeye DEVAM EDİYOR.

BEN LUTHER'İN HAKLI OLDUĞUNA İNANIYORUM.
BİRAZ ANLAMAYA ÇALIŞIN. O, KİLİSELERİN HALKIN
KİLİSESİ OLMASINI İSTİYOR. AYRICA MADEM
KRALLAR VE PRENSLER KENDİ ÜLKESİNİN
HALKINDAN SORUMLULAR, O ZAMAN KENDİ
ÜLKELERİNDEKİ KİLİSELER ÜZERİNDE PAPA DEĞİL
ONLAR SÖZ SAHİBİ OLMALI!

BİLİYORUM! EĞER KENDİ ÜLKEMDEKİ KİLISE
BANA BAĞLI OLURSA O ZAMAN KİLİSENİN
GELİRLERİNE DE BEN SAHİP OLURUM.

Frederik gibi düşünen kral ve prensler hiç de az değildi. Kuzey Almanya, Danimarka, Norveç ve İsveç Luther'in öğretilerini benimsedi. Papazın ve imparatorun bu öğretiyi yasaklaması birçok prensin protestosuna neden oldu. İşte bu nedenle Luther taraftarlarına Protestan adı verildi. Papaya bağlı olan kiliseler ise bugün de Katolik kiliseleri olarak adlandırılır.

VIII. HENRİK

Aşağıda gördüğünüz adam İngiliz kralı VIII. Henrik. Martin Luther'le aynı yıllarda yaşadı. Henrik güzel bir kadın olan Anne Boleyn'e aşık olur. Kraliçeden ayrı-

lp Boleyn'le evlenmek ister. Ama bu iş o kadar kolay değildir. Kraliçeden ayrılp Boleyn'le evlenebilmesi için Papa'nın onayı gereklidir.

EVET, PAPA'NIN CEVABI NE?

**MAJESTELERİ,
PAPA BOŞANMANIZI ONAYLAMIYOR.**

**AMA KRALİÇE ÇOCUK YAPMAK
İÇİN ÇOK YAŞLI. TAHTIMI
DEVRETMEK İÇİN BİR ERKEK
ÇOCUĞA İHTİYACIM VAR.**

**ALMANYADA MARTİN LUTHER DENİLEN BİR
ADAM VAR. O KİLİSELERİN PAPAYA DEĞİL
KRALA BAĞLI OLMASINI İSTİYOR. BURADA DA
BÖYLE OLACAK. PAPA'NIN NE DÜŞÜNDÜĞÜ
UMURUMDA BİLE DEĞİL. KRALİCEDEN
BOŞANIP BOLEYN'LE EVLENECEĞİM.**

Papa olanları duyduğunda, Henrik'e boşanma izni veren piskoposu aforoz etti. Henrik'i de aforoz etmekle tehdit etti. O zaman İngiliz parlamentosu toplandı, kilisenin Papa'nın yetkisinden çıkarılıp krala bağlanmasına karar verdi. Böylece kiliseye ait bütün mallar kralın mülkiyetine geçirildi.

1200 yılından beri İngiltere'de parlamento vardı.

Henrik ve Anne Boleyn'in Elisabet adını verdikleri bir kızları oldu. Ama artık Henrik, Boleyn'den bıkmıştı.

BU
KADIN SADIK DEĞİL. ÖLMESİ
GEREKİR...

Ve Boleyn'in başını kestiler. On bir gün sonra Henrik, Jane Seymour adlı başka bir kadınla evlendi. Ama o da bu evlilikten bir yıl sonra öldü.

Henrik bu defa bir Alman prensesi olan Anna av Kleve ile evlendi. Ama bu evlilik de çok kısa sürdü. Anna'dan boşanan Henrik Katarina Howard'la evlendi. Ama

kısa zamanda onun da tipki Boleyn gibi başını vurdurdu. Gerekçe yine sadık olmaması idi. En sonunda Katarina Parr'la evlendi. Bu kadın Henrik olduğunu için hattatta kalabildi.

KRALİÇE ELİZABET

VIII. Henrik'in ölümünden sonra tahta kızı Elizabeth geçti. 1558'den 1603'e kadar tam kırk beş yıl İngiltere'yi yöneten Elizabeth, öldüğünde yetmiş yaşındaydı. Birçok kral ve prensin talip olmasına rağmen evlenmeyen Elizabeth'e Bakire Kraliçe adı verildi.

Elizabeth zamanında İngiliz denizciler uzak denizlere yelken açmaya başlamışlardı. Francis Drake bunlardan biriydi. Bütün denizlere yelken açmış, geçtiği her yeri yağmalamıştı. İngiltere'ye döndüğü zaman gemileri altın ve gümüş yüklüydü. Geride ise kan ve gözyaşı bırakmıştı.

DENİZ SAVAŞLARI

İspanya kralı II. Filip, Avrupa'nın en güçlü kraliydi. İspanya, Portekiz, Hollanda, Güney Amerika ve Meksika'nın hakimi olan bu adam çok zengindi. Her yıl İspanya'ya Amerika'dan altın ve gümüş dolu gemiler geliyordu. Bunların çoğu Filip'in kasasına giriyyordu. Tabi bu gemiler İngiliz korsanlarından kurtulabilirlerse.

**ŞİMDİ GÖRÜLMEMİŞ BÜYÜKLÜKTE BİR FİLO YAPACAKSINIZ.
İNGİLTERE'Yİ İŞGAL EDECEĞİZ VE İNGİLİZLERE PAPA'YA
İTAAT ETMEYİ ÖĞRETECEĞİZ ... TABİİ BANA DA!**

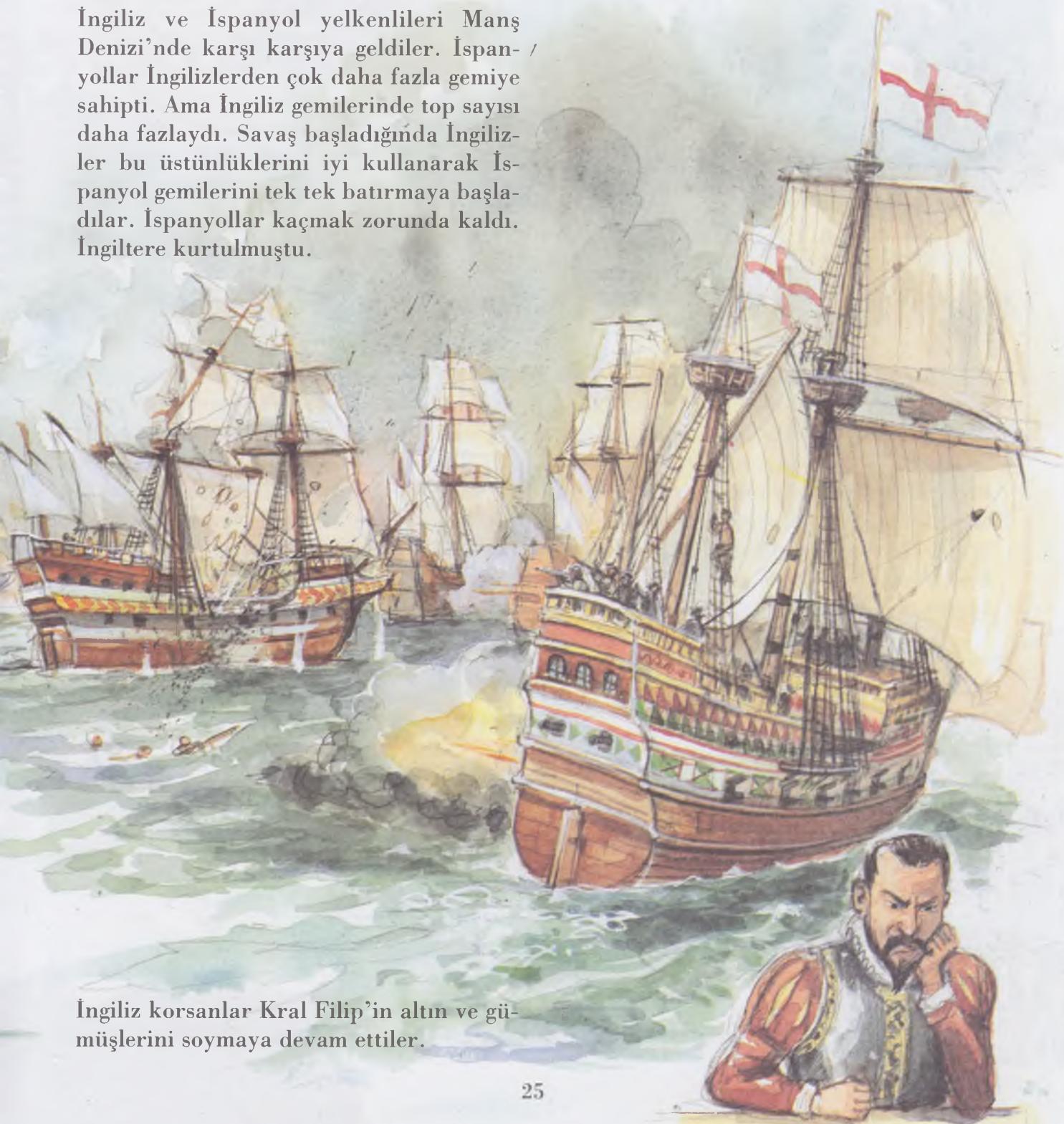

II. Filip Katolikti. Protestanlardan nefret ediyor ve hepsinin yok edilmesi gerektiğini düşünüyordu. Martin Luther'in öğretisi de yeryüzünden silinmeliydi. Ve ayrıca

İngiliz korsanların defteri dürülmeliydi. 1588 yazında II. Filip'in donanması İngiltere'ye yelken açtı. Donanmada binlerce asker vardı.

Bunu duyan Elizabeth, Francis Drake'yi donanma komutanı olarak atadı.

İngiliz ve İspanyol yelkenlileri Manş Denizi'nde karşı karşıya geldiler. İspanyollar İngilizlerden çok daha fazla gemiye sahipti. Ama İngiliz gemilerinde top sayısı daha fazlaydı. Savaş başladığında İngilizler bu üstünlüklerini iyi kullanarak İspanyol gemilerini tek tek batırmaya başladılar. İspanyollar kaçmak zorunda kaldı. İngiltere kurtulmuştu.

İngiliz korsanlar Kral Filip'in altın ve gümüşlerini soymaya devam ettiler.

WILLIAM SHAKESPEARE

Elizabet zamanında Londra'da birçok tiyatro vardı. Time Nehri'nin hemen yanındaki Globe de bunlardan biriydi. Globe "yerküre" anlamına geliyordu.

Bu tiyatro sekiz köşeli bir daire gibi yapılmıştı. Tam ortasındaki bahçe sahne görevi görıyordu. Seyircilerin bir kısmı balkonlarda bir kısmı da sahnenin etrafında oyunu seyrediyorlardı.

William Shakespeare, bu tiyatronun yöneticisiydi. Burada oynanan piyesleri o yazdırdı. Şimdi sahnede oynanan oyunun adı Romeo ve Juliet. Bu oyun İtalya'nın Verone şehrinde yaşayan iki aileyi anlatır. Birbirine düşman olan bu iki aile Montague ve Capulet aileleridir.

ROMEO ve JULIET

BURAYA NASIL VE NEDEN GELDİĞİNİ SÖYLER MİSİN?

Aşkın kanatlarıyla aştım duvarları.
EĞER BABAM GÖRÜRSE SENİ DERHAL ÖLDÜRÜR.
Eğerbeni seversen ölüm umurumda
bile olmaz.
SENİ SEVİYORUM. YARIN BANA BİR HABERCİ GÖNDER
VE NE ZAMAN EVLENEBİLECEĞİMİZİ SÖYLE.

ŞİMDİ GİZLİCE EVLENDİNİZ.
TANRI SİZİ KORUSUN.

BİR GÜN ROMEO VE ARKAŞLARI SOKAKTA CAPULET AİLESİN-
DEN BİRİLERİYLE KARŞILAŞIR. KAVGA ÇIKAR VE ROMEO'NUN
ARKADAŞLARINDAN BİRİ ÖLÜMCÜL BİR YARA ALIR.

ROMEO, İNTİKAM ATEŞİYLE KILIÇINI JULIET'İN KUZENİNE SAPLAR.

İNTİKAM!

BABAM BENİ KONT
PARİŞLE EVLENİDİRECEK.
ÖLÜRÜM DE EVLENMEM.
BEN ROMEO'YA AİTİM.

NASIL?

BENDE BİR UYKU İLACI VAR. EĞER
BUNU İÇERSEN İKİ GÜN BİR GECE
UYURSUN. GÖRENLER SENİ ÖLDÜ
SANIRLAR. BUNU BU AKŞAM İÇ.
KONT YARIN SENİ ALMAYA GELDİĞİNDE
SENİ ÖLDÜ SANACAK.
SONRA SENİ
CAPULETLERİN AİLE
MEZARLIĞINA
GÖTÜRÜP GÖMECEKLER.

BEN ROMEO'YA BİR HABERCİ GÖNDERİYORUM,
O SENİ MEZARDAN ÇIKARIP GÖTÜRECEK.

JULIET'İN ÖLÜM HABERİ PAPAZIN HABERCİSİNDEN ÖNCE ROMEO'YA ULAŞTI

HABERCİ GERİ DÖNDÜĞÜNDE

İLK ŞİRKETLER

Kraliçe Elizabeth zamanında İngiltere'de önemli gelişmeler oluyor.

Bu tüccarın adı John. Newbury'de yaşayan bu adam kumaş ticareti yapıyor. Çiftçiler her ilkbaharda koyunlarını kırpar. John köy köy gezerek, köylülerin kırptığı yünleri satın alıyor.

Satın aldığı bu yünleri tanıdığı çırkıcılarla götürüyor. Çırkıcılar bu yünlerden iplik yapıyor. John bu iş için onlara para ödüyor.

Sonra bu iplikleri dokuma atölyelerine götürüyor. Bu atölyelerde iplikten kumaşlar dokunuyor. John dokunmuş kumaşları boyama atölyelerine götürüp boyatıyor. Tabii hepsine ayrı ayrı para ödüyor.

En sonunda hazır hale gelen kumaşları dükkanında satıyor. Bu güzel kumaşların çok alıcısı var ve oldukça iyi fiyattan satıyor.

Bu kumaşların satışından aldığı para, yünlere, çırkıcıya, dokumacıya ve boyacı atölyelerine ödediği paralardan daha fazla olduğu için John bu işten iyi para kazanıyor. Ortaçağ'da bütün eşyaları zanaatçılar üretiyordular. Ayakkabı, elbise, iplik, orak, tırmık vb. Zanaatçılar üretikleri bu malları kendilerine ait küçük dükkanlarda satıyorlardı. Zanaatçılar yalnızca üretikleri malların hammaddesini alıyorlardı.

Üretim tek bir yerde yapılmıyordu. Buna fabrika adı verildi. Eskiden farklı yerlerde yapılan işler mesela yün eğirme, dokuma, boyama aynı yerde yapılmaya başlandı. Böylece kısa sürede daha çok mal üretilebiliyordu. Fabrika sahipleri daha çok para kazanıyordu. Ama onlar zenginleşirken diğerleri daha da yokşullaştılar.

1500'lerde ise üretim biçimini değişmişti. Tüccarlar zanaatçıların dükkânlarından çok daha büyük şirketler kurdular ve zanaatçıları işçi olarak çalıştırmaaya başladılar. Bir eşya üretmek için bütün malzemiyi tüccarlar sağlıyor ve yaptıkları iş karşılığında işçilere maaş ödüyorlardı. Ama üretilen mallar satıldığında bütün parayı kendileri alıyordu. Bu patronlar için çok daha karlı bir ihti.

John kumaş yapımında gereken bütün araçları tek bir yerde toplayarak burada çalıştığı işçilere ücret ödemeye başladı. Böylece kurmuş olduğu şirkete daha önce kazandığından çok daha fazlasını kazanmaya başladı.

LEONARDO DA VİNÇİ

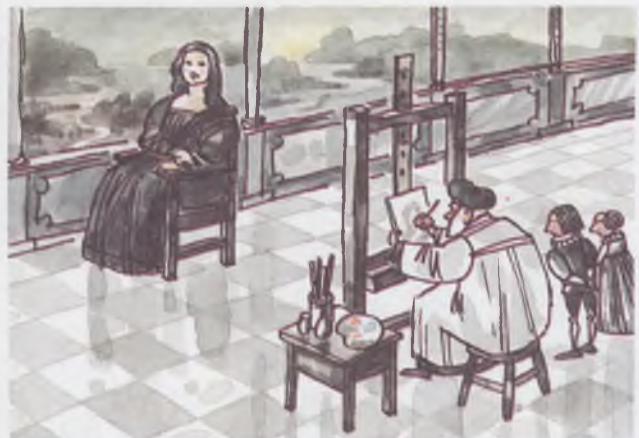

1500'lü yıllarda İtalya'da birçok ünlü sanatçı vardı. Leonardo bunlardan biriydi. Leonardo Roma, Floransa ve Milano'da yaşadı. Yaşamının son yıllarını Fransa kralına hizmet ederek geçirdi.

“Son Gece” onun en önemli eserlerinden biridir. Isa ve havarilerinin son akşam yemeğini temsil eder. Bu eser Milano'da bir manastırın duvarına resmedilmiştir. Bu eseri bugün de görmek mümkündür.

Leonardo'nun tüm dünyaca bilinen öteki önemli eseri de Mona Lisa'dır. Bu Floransalı bir tüccarın karısının resmidir. Mona Lisa, gizem dolu gülümsemesiyle ünlenmiştir.

Leonardo yalnızca ressam değildi. O aynı zamanda iyi bir mimar ve mühendisti. Birçok kale ve köprüünün çizimini yapmıştır. O, sınırsız hayal gücüyle beslenen müthiş bir

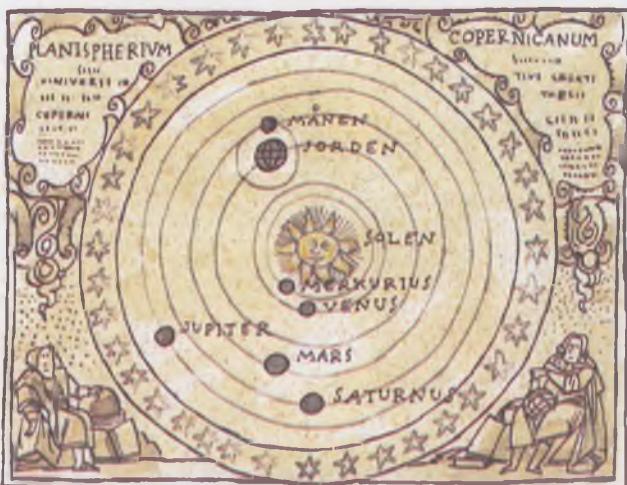
yeteneğe sahipti. Yaptığı tasarımlar sahip olduğu ünü ne kadar hak ettiğini gösterir. Asansörden uçağa kadar o zaman için hayal etmesi bile çok zor olan birçok şeyi düşünüp çizmişti. İnsanın iyi tasarlanmış bir çift kana da sahip olması halinde uçabileceğini düşünüyordu.

NİKOLAY KOPERNİK

Kopernik, Polonya'nın Frombork şehrinde yaşayan bir papazdı. Ama o, dini konularla olduğu kadar yıldızlarla da ilgileniyordu.

O zamanlar dünyanın, evrenin merkezi olduğunu inanıyordu. Kopernik 1543'te yayınladığı bir kitapla bunun yanlış olduğunu savundu. Evrenin merkezi Dünya değil Güneş'ti ve Güneş Dünya'nın etrafında değil, Dünya Güneş'in etrafında dönüyordu.

Papa bu kitaptan hiç hoşlanmamıştı.

DÜNYA EVRENİN MERKEZİ OLAMAZ.
EVRENİN MERKEZİNDE GÜNEŞ OLMALI!

GALİLEO GALİLEİ

Yasaklanmasına rağmen Kopernik'in kitabı birçok kişi okumuştu. Galilei de bunlardan biriydi.

Galilei, 1600'lü yılların başında İtalya'da yaşamıştı. Bütün Avrupa'nın en tanımış bilim adamlarından biriydi. Araştırmalarında deneye başvuran ilk bilim adamıydı.

Galileo ilk modern bilim adamıdır.

Galilei bir teleskop yapmıştı. Bununla yıldız ve gezegenlerin hareketlerini izliyordu. Gözlemlerinin sonunda Kopernik'in haklı olduğunu gördü. Güneş Dünya'nın değil Dünya Güneş'in etrafında dönüyordu. Kopernik'i savunmak için bir kitap yazdı.

Bunu duyan Papa Galilei'yi Roma'ya çağırdı.

En sonunda Galilei görüşlerini inkar etmek zorunda kaldı.

BUNDAN BÖYLE PAPA'NIN VE KUTSAL KİLİSENİN ÖĞRETİLERİNE SADIK KALACAĞIMA SÖZ VERİRİM. İNCİL DOĞRU, KOPERNİK YANLIŞ. DÜNYA, EVRENİN MERKEZİNDE HAREKETSİZ DURUYOR VE GÜNEŞ ONUN ETRAFINDA DÖNÜYOR.

Giordano Bruno İtalya'da yaşayın bir rahipti ve Kopernik'in haklı olduğunu savunduğu için yakılarak öldürülmüştü.

Ama sonra kendi kendine söyledi;

OTUZ YIL SAVAŞLARI

1600'lü yıllardaız. Bu yıllarda birçok yıkıcı savaş yaşandı. Bunların en korkuncu 30 yıl sürdü. Bunun için buavaşlara 30 Yıl Savaşları adı verildi.

Savaş, o zaman ki Çekoslovakya'ın Prag şehrinde başladı. Çekler Protestandı. Kralları Prag'da değil Avusturya'nın başkenti Viyana'da yaşıyordu. Katolik olan bu kral bütün Almanya'nın da kraliydi.

1618 Mayıs'ında yüzden fazla Çek soylusu kralın adamlarıyla konuşmak için Prag'daki krallık sarayına gittiler. Tartışma çok şiddetlendi. Zıvanadan çıkan soylular kralın danışmanlarını sarayın penceresinden aşağı attılar. Danışmanlar tesadüfen aşağıda bulunan çöp yiğiminin üzerine yumuşak iniş yaptıkları için ölümden kurtuldular.

EZECEĞİM
ONLARI!

400 YIL ÖNCE

Viyana'daki sarayında olayları duyan II. Ferdinand korkunç bir öfkeye kapıldı. Çeklerin üzerine büyük bir ordu göndere-rek Protestanlara karşı amansız bir bastır-

ma harekatına girdi. Ayaklananların top-raklarına el kondu, liderlerinin başı kesile-rek Prag'da bir meydanda sergilendi.

Bunun ardından kral Almanya'daki Pro-testanlara karşı da savaş açtı. On yıl kadar süren bir savaşla Baltık Denizi'ne kadar ilerledi.

FERDİNAND BÜTÜN
PROTESTANLARI YOKETMEK
İSTİYOR. ONUNLA BİR SAVAŞ ER
YA DA GEÇ KAÇINILMAZ OLACAK.
O, BİZİM TOPRAKLARIMIZA
SALDIRMADAN ÖNCÉ BİZ
ALMANYA'YA SALDIRMALIYIZ
SANIRIM EN İYİSİ BU OLACAK.

BEN OYUMU
FERDİNAND'A
SALDIRMAK İÇİN
KULLANIYORUM!

BİZ DE!

İsveç kralı II. Gustav Adolf
danışmanlarını toplayarak
böyle bir karara vardı.
Adolf ve İsveç halkı
Protestandı.

Tabii ki Gustav Adolf'un
asıl amacı Protestanlara
yardımdan daha çok
Alman topraklarını ele
geçirmekti.

LÜTZEN SAVAŞI

1630'da İsveç donanması Almanya'ya doğru yelken açtı. Güneyden hafif bir rüzgarla serinleyen güzel bir hava vardı. Ama bu havaya rağmen askerler endişeliydi.

SAVAŞIN NASIL GEÇECEĞİNİ ÇOK MERAK EDİYORUM...

GERİ DÖNER MİYİZ DERSİN?

Saat 11 civarında sis tekrar azaldı. Gustav Adolf'un saldırısı emri vermesiyle toplar gürlemeye başladı.

Askerlerinin uyarısına rağmen Gustav Adolf savaşa bizzat katılmıştı. Atını doğrudan doğruya düşmanın askerlerinin içine sürdü. Ama Tekrar bastırılan sis, onu askerlerinden ayrı düşürmüştü.

ONA ATEŞ ET!

İsveç askerleri yaz ortasında Almanya'ya çıktılar. Güneye doğru hareket eden İsveç Ordusu bir yıl sonra imparatorun askerleyle karşılaştılar. İlk çatışma, 7 Eylül 1631'de Sachsen bölgesinde Breitenfeld adındaki küçük bir köyün yakınlarında yaşandı. Çok çetin bir savaş oldu. Akşam olurken imparatorun askerleri kaçtı. Savaşçı İsveçliler kazanmıştı.

İkincilaşma, bundan bir yıl sonra 6 Kasım 1632'de Lützen yakınlarında gerçekleşti. Yoğun bir sis vardı. Ve bu sis yoğunluğunu kaybetmeye başladığında İsveçliler saldırıyla geçti. Top sesleri at kışnemelerine karışıyordu. Savaş tekrar çöken yoğun sisle kesintiye uğradı.

Gustav Adolf sol kolundan bir kurşun yarası aldı. Almanlar kralı çembere almışlardı. Adolf'un askerleri bu çemberi yarıp ona ulaşamıyorlardı. Almanlardan biri krala ikinci kez ateş ederek sırtından vurdu. Atından düşen kral bir daha kalkamadı.

Gustav Adolf'un ölmesine rağmen savaş, yıllar yıllar, yıllar, yıllar, yıllar, yıllar, yıllarca devam etti.

Fransa kralı İsvéçlilerin yanında savaşa girdi. Almanya'da topraklar sık sık el değiştiriyordu. Herkes birbirini öldürüyor ve kentleri yağmalyordu.

1648'de İsvéçliler, Fransızlar ve Almanlar anlaşma imzaladılar. Savaş 30 yıl sürmüştü. Köyler ve şehirler yağmalanmış, binlerce masum insan öldürülmüşü.

Savaşa giden İsvéç askerlerinden bir avuç insanın dışında hiç kimse geri dönememişti. Olenlerin ne için öldüklerini hiç kimse bilmiyordu.

DOĞU HİNDİSTAN ŞİRKETİ

1600'lü yılların ortasında Hollanda'nın Amsterdam limanındayız. Amsterdam Kuzey Denizi kıyısında Avrupa'nın en büyük ticaret kenti. Birkaç katlı taş binalar kıyı boyunca uzanıyor. Ve bütün şehrde bir gibi yayılmış su kanalları var.

Hollandalılar, oldukça becerikli denizci ve balıkçılar. Her bahar büyük bir balıkçı filosu ringa balığı avlamak için Kuzey Denizi'ne açılır. Avladıkları balıkları güverte de temizleyip büyük fişlara doldururlar. Bu işlemi yaparken balıkları kokmadan uzun süre dayanabilmesi için tuzlarlar. Sonra bu balıkları bütün Avrupa'ya pazarlarlar.

Amsterdam limanında birçok büyük yelkenli var. Bunlardan birçoğu tuzlanmış ringa balıklarıyla yüklü. Birazdan Polonya, Rusya ve diğer ülkelere doğru yelken açacaklar. O zamanlar ticaretten çok para

kazanan Hollanda, Avrupa'nın en zengin ülkelerinden biri.

Polonya'nın Danzig limanından gelen büğday ve mısır yüklü bir yelkenli limana henüz girmiş. Bu tahıllar limandaki depolara indirilecek.

Bir başka yelkenli birazdan Endonezya'ya doğru yelken açacak. Denizciler bu gemiye silah, barut, mermi, bıçak ve çivi yüklüyorlar. Yanlarına içmek için su, yemek için un, kurutulmuş balık ve canlı domuz alıyorlar. Bu domuzlar yolculuk sırasında kesilerek denizcilerin taze et ihtiyacı karşılanıyor.

Taşımacılıktaki başarılarından dolayı bu yıllarda Hollandalılara deniz hamalları adı veriliyor.

Portekizlilerle birlikte Hollandalılar İngiltere'nin denizlerdeki hakimiyet çabasını boşa çıkarıyor.

Endonezya oldukça uzakta. Ancak uygun bir rüzgar var ve yelkenli hızla yol alıyor. İspanya ve Fransa kıyıları boyunca güneye doğru giden denizciler, Kanarya Adaları'nın açıklarından geçip Afrika kıyıları boyunca devam ediyorlar. Yaklaşık iki ay sonra Güney Afrika'da Ümit Burnu'na ulaşıyorlar.

Ümit Burnu, Kapstad'ın ucunda yer almaktadır. Burada Hollandahlara ait bir kale var. Bu kalede yaşayan Hollandahlar buraya birkaç yıl önce taşınmışlardır. Eskiden buralarda Khoi'ler yaşıyordu. Beyazların girdiği her yerde olduğu gibi, burada da yerli halk katlediliyor. Sağ kalan Khoi'ler başka yerlere sürülmüştür. Geride kalan bir avuç Khoi ise Hollandahlaların yanında köle olarak çalışıyor.

Yelkenli, Kapstad limanına demir atıyor ve denizciler karaya çıkıyor. Yolculuğa devam etmeden önce biraz dinlenecekler. Ayrıca gemiye su ve yeni yiyecekler yüklemek zorundalar. Güney Afrika'da Hollandahlaların bilmediği birçok meyve cinsi var. Armut, şeftali, portakal, limon vb.

Denizcilerin daha önce hiçbir yerde görmedikleri hayvanlar; devekuşları, maymunlar, zebralar, denizatları vb. de var. Limanın hemen açıklarında yunuslar ve balinalar yüzüyor.

Üç hafta sonra tekrar yola çıkıyor. Geride kalanlara elveda demek için sekiz top atışı yapılmıyor.

Şimdi rota Hint Okyanusu'ndan kuzeye doğru. Önce Hindistan kıyılarındaki Negapattam'a yanaşlıyor. Buradan pamuk satın alıyor. Ödeme gümüşle yapılıyor. Sonra gemi yoluna devam ediyor. Altı ay süren bir seyahatin sonunda Endonezya açıklarındaki Amboina Adası'na ulaşılıyor. Burada boyları on metreye kadar çiğneden karanfil ağaçları var. Kalın etli yaprakları olan bu ağacın salkımlar halinde kırmızı beyaz çiçekleri var. İşte bu çiçeklerin goncaları toplanıp kurutularak baharat olarak kullanılan karanfil elde ediliyor. O zamanın en pahalı baharatı olan karanfil ağacı yalnızca Amboina'da yetişiyor.

Hollandalılar buradan daha önce satın aldığıları pamuk karşılığında karanfil satın alıyorlar. Sonra Java Adaları'ndan biri olan Batavia'ya giderek biber ve çay satın alıyorlar.

Şimdi artık Hollanda'ya dönebilirler. Dönüş yolunda tekrar Kapstad'a uğruyorlar ve ayrıca Atlantik'teki Ascension Adası'nda da birkaç gün kalıyorlar. Bu adanın ince beyaz kumlarla kaphı uzun sığ sahilleri var. Gece bastırıldığından denizciler sessizce bu sahillere iniyorlar. Çahların arkasına saklanıp beklemeye başlıyorlar.

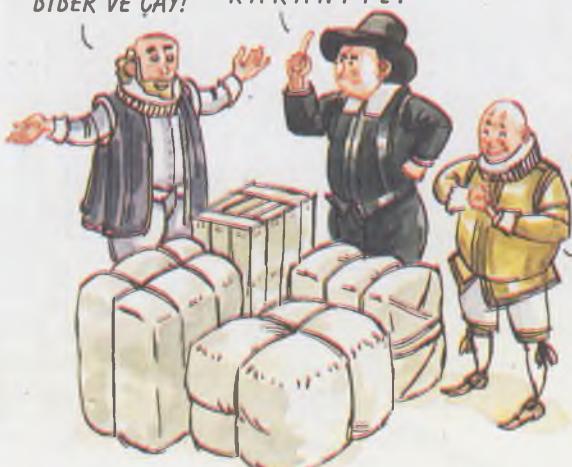

Birden denizden ilginç yaratıklar çıkıyor. Bunlar dev deniz kaplumbağaları. Yüzden fazlalar. Kumsalda sessizce ilerliyorlar. Ön ayaklarıyla çukurlar kazıp bu çukurlara yumurtalarını bırakıyorlar. Sonra tekrar kumla kapatıyorlar yumurtaların üstünü.

Birden denizciler ortaya çıkıyor ve birçok kaplumbağayı sırtüstü çeviriyor. Sonra bunları gemiye taşıyorlar. Bir kaplumbağa eğer üzerine her gün deniz suyu dökülürse denizin dışında beş hafta yaşayabiliyor. Sonra bu kaplumbağalar kesiliyor ve yemek yapılıyor. Bir deniz kaplumbağası, bütün mürettebatın iki günlük yemek ihtiyacını karşıyor. Yaklaşık bir yıldır bir yolculuktan sonra denizciler tekrar evlerine dönmüş oluyorlar.

BİBER VE ÇAY! KARANFİL!

BUNDAN
KAZANDIĞIMIZ
PARAYLA
ZENGİN OLURUZ

Bu kadar uzun bir yolculuktan sonra, bazı denizciler sürprizlerle karşılaşıyor.

BU... BU NE SÜRPRİZ ?!

Endonezya ile ticaret yapan tükccarlar Doğu Hindistan Şirketi adını verdikleri bir ortaklık kurdu-
lar. Bu ortaklığın gemileri, geçitkleri her yerde kan ve gözyaşı bıraktı.
Ve zengin, daha zengin ve daha zengin oldular.

TAC MAHAL

Hollandalıların Endonezya'ya yelken açtıkları yıllarda, Kuzey Hindistan'ın Agra kentinde Banu adında bir kız yaşıyordu. Asaf Han adında seçkin ve zengin bir adamın kızıydı. Her zaman güzel elbiseler giyen Banu bir sarayda yaşıyordu. Sitar çalıp güzel şarkılar söyleyen Banu, nakkış işlemede de oldukça becerikliydi.

O zamanlar, Kuzey Hindistan Büyük Moğol'un yönetim bölgesindeydi. Büyük Moğol, imparatorun takma adiydi. Halkın önemli bir kısmı Hindu dinine bağlı olsa da imparatorun en yakın adamları Müslümanlardı. Hinduların önemli bir kısmı bu durumdan hoşnutsuzdu.

Banu, 21 yaşına geldiğinde prens Cihan Şah'la evlendi. Cihan Şah Büyük Moğol'un oğluydu. Büyük Moğol öldüğünde Cihan Şah imparator, Banu da kraliçe oldu. O zaman adı değiştirilerek Mümtaz Mahal yapıldı. Bu, "sarayın süsü" anlamına geliyordu.

Mümtaz Mahal sarayın en güzel kadınıydı. Şehla gözlü, badem dudaklı, hokka burunlu ve kadife tenliydi. Hem Müslüman hem de Hindulara iyi ve eşit davranışlıyordu. "Her insanın içinde mutlaka bir melek vardır" diyordu.

Cihan Şah'ın birçok karısı vardı. Ama Mümtaz'ı hepsinden fazla seviyordu. Mümtaz da onu. Tam on dört çocukları olmuştu. Cihan nereye giderse Mümtaz da oradaydı. Savaşta, avda nerede olursa olsun Mümtaz ve Cihan hep bir aradalardı.

BÜYÜDÜĞÜNDE KRALİÇE OLACAK!

TAPINAKLARIMIZI
YIKIYORLAR.

VERGİDEN
CANIMIZ ÇIKTI.

Cihan Şah çok kez Agra'da oluyordu. Her öğlen halktan birileri huzuruna çıkarak dileklerini ya da şikayetlerini bildiriyordu.

Mümtaz, Cihan Şah sefere çıktığında onu izlemişti ve o zaman on dördüncü çocuğuna hamileydi. Çocuğun doğumundan sonra hastalandı. İki gün yüksek ateşle yattı. Bu iki gün boyunca Cihan, onun yanından hiç ayrılmadı. Mümtaz gittikçe zayıflıyordu. Artık uzun süre yaşayamayacağı anlaşılmıştı ve Cihan Şah ağlıyordu. Cihan Şah, Mümtaz'ın son isteğini yerine getirdi.

Agra'nın ortasından geçen Yamuna adlı nehirin kıyısına beyaz mermerden büyük bir saray yaptırdı. Bu, o zamana kadar gö-

YAKINDA ÖLECEĞİM. AMA YAS TUTMANI
İSTEMİYORUM. CENAZEMİ AGRA'YA GÖTÜR.
ORADA BENİM İÇİN BİR MEZAR YAPTIR. BU
MEZAR AŞKIMIZ KADAR GÜZEL, BÜYÜK
VE TEMİZ OLSUN.

rülümlü en güzel yapıydı. Buraya Tac Mahal adı verildi ve Mümtaz buraya gömüldü. Cihan Şah, 35 yıl daha yaşadı. Öldüğünde o da Mümtaz'ın yanına gömüldü. Tac Mahal bir aşkin anısı olarak hala işiliyor.

GÜNEŞ KRALI

Bu gördüğünüz adam Fransa kralı XIV. Ludvig. Cihan Şah ve Mümtaz Mahal'den birkaç yıl sonra yaşadı. 1600'lü yıllarda Avrupa'nın en önemli adamı. Kendisine 'Güneş Kralı' deniliyor. Güneş, nasıl ki gökyüzü imparatorluğunun en güzel ve en büyüğüyse, Ludvig'te krallar dünyasının en büyüğü.

Ludvig, dedığım dedikçi bir kral. Kendi imparatorluğunda her şeye tek başına karar veriyor. Bütün yasalar, vergiler ve hazinenin harcamaları her zaman tek başına onun kararıyla belirleniyor. Elbette onunda danışmanları var ve bu danışmanlardan bilgi alıyor ama son kararı her zaman kral veriyor.

Bütün Fransa ve kralın kendisi krallık görevini Tanrıdan aldığına inanıyor. Bu nedenle ona tartışmasız itaat edilmek zorunda. Ona karşı gelenler yalnızca günah işlemekle kalmıyor, bu günahların cezasını hemen çekmek üzere Bastil zindanlarına atılıyor.

XIV. Ludvig, Versailles Sarayı'nda yaşı-

yor. Paris'ten iki mil uzakta olan bu saray Avrupa'nın en büyük ve en güzel sarayı olarak kabul ediliyor. Merdivenleri mermer olan bu sarayın bütün koltuk ve sandalyeleri altından yapılmış, ipek ve kadife-lelerle kaplanmış. Sarayın en görkemli yeri aynalı salon denilen bölümü. Bu salonun yüksekliği on üç metre ve uzunluğu yetmiş iki metre olup duvarları baştan aşağı aynalarla kaplı.

Sarayın kocaman bir bahçesi var. Çok güzel çiçekler ve çimlerle kaplı. Ağaçlar ve çalılar budanarak piramit şekli verilmiş. Kanallar, yapma göller, çağlayanlar ve balıklarıyla Tanrıının yeryüzündeki elçisi denilen Ludvig'e mini bir cennet yapılmış. Sarayın terasının önündeki havuzda tam dokuz yüz çeşme var.

Ludvig, her gün saat sekizde bir uşağı tarafından uyandırılıyor. Elleri yıkaniyor ve pantolon giydiriliyor. Sonra yatak odasının kapısı Fransa'nın en onde gelen soylularına açılıyor ve onlar Ludvig'i giydiriyor. Biri ayakkabılarnı giydirirken, bir başkası boyunbağını bağlıyor, bir üçüncü yeleğini, dördüncü de eldivenlerini giydiriyor.

Kahvaltısını yaptıktan sonra birkaç saat çalışan kral, daha sonra da sarayın kilisesindeki ayine katılıyor. Saat birde öğle yemeğini yiyor. O yemeğini yerken saraydaki kadın ve erkekler yemek salonunun duvarları dibine sıralanarak onu seyrediyor. Masada yalnız kral ve kraliçe oturuyor. Kralın kardeşi Orleans Dükü Filip hemen yemek masasının yanında duruyor ve yemeğini bitiren krala ıslak havlu tutuyor. O zaman kral "Kardeşim, sen benimle yiyebilirsin" diyor. Neredeyse her gün aynı

sahne tekrarlanıyor. Ve kral böyle dedikten sonra dük masaya oturuyor.

Öğleden sonra kral sarayın yakınındaki ormanda ava çıkyor. Ve akşam oluyor. Dokuzda akşam yemeğini yiyen kral bir saat sonra onde gelen soylu erkek ve kadınlar eşliğinde yatak odasına gidiyor. Eee... koca güneş kralı yatmaya tek başına gidecek değil ya. Soylular kral uyuyana kadar başında bekliyor.

BATIDAKİ BÜYÜK ÜLKE

1600'lü yıllarda Fransız denizcileri Kuzey Amerika'ya gitmeye başladılar ve bugün Kanada adı verilen yere yerleştiler. Orada evler yapıp korunmak için etrafını ucu sivriltilmiş kütüklerden duvarlarla çevir diler. Kurdukları kolonilere Quebec ve Montreal adını verdiler.

Kanada'nın bu bölgelerinde hala Fransızca konuşuluyor.

Fransızlar, Kanada'dan güneye doğru keşif gezilerine çıkyordu. Yazları göller ve ırmaklardan kanolarla seyahat ediyor, kışları ise kar ayakkabları ile buzların üzerinden geçiyorlardı. Ülkenin iç kisimlarında yaşayan yerlilerle ticaret yapıyordu.

Amerika'da İngiliz yerleşimciler de vardı. Denizden gelmiş ve kıyı şeridine yerleşmişlerdi. Onların da etrafını ucu sıvırtılmış kütüklerle çevirdikleri yerleşim yerleri vardı. Ama İngilizler, Fransızlar gibi yalnızca deri ticareti değil, çiftçilik de yapıyorlardı. Ormanda açıkları arazilerde çavdar ve mısır yetiştiriyorlardı.

Ama yerliler, ormanlarının tarla haline getirilmesinden hiç hoşnut değildi.

Sonunda Fransızlar, İngilizler ve bu toprakların gerçek sahipleri yerliler arasında savaş patladı. Yıllarca süren bu savaşta yerliler zaman zaman Fransızlarla işbirliği yaptılar. Ama daha iyi silahlara sahip olan İngilizler galip geldi. 1763'te barış imzalandı. İngilizler bütün Kanada'yı ve Fransız kolonilerini ele geçirdi.

Ülkenin iç taraflarına yayılan İngilizler, ormanları yok edip yerine tarlalar açarak yalnızca yerlilerin değil, ormanda yaşayan canlıların da hayatlarını tehlkiye attılar. Yerliler, beyazların olmadığı yerlere göç etmek zorunda kalmıştı. Göç etmeyenler beyazlar tarafından katlediliyordu.

KÖLE TİCARETİ

Virginia, Carolina ve Georgia Amerika'nın güneyindeki İngiliz kolonileriydi. Buralar da tütün ve pamuk yetiştiriliyordu. Ancak beyazlar pamuk ve tütün tarlalarında çalıshmak istemiyorlardı. Yerlilerse ya katle-

dilmişler ya da beyazların getirdikleri hastalıklardan kırılmışlardı. Toprak sahipleri Afrika'dan köle getirerek sorunu çözmeyi düşünüyordu.

Sonunda gemi Batı Afrika sahillerine geliyor. Kaptan kıyıdan biraz açıkta demir atıyor.

Bu gördüğünüz bir köle gemisi. İngiltere'de Bristol kentinin limanına demirleşmiş. Denizciler gemiye silah ve barut yüküyor. Sonra Afrika'ya yelken açacaklar.

Kaptan birkaç adamını alarak sandalla sahile çıkarıyor.

ELİNİZDE BİZE SATAÇAK
KÖLE VAR MI?

TABİ ŞÖYLE
BUYURUN!

Hemen biraz içerisinde etrafi çevrilmiş basit barakalar var. Burada üç yüzden fazla kadın, erkek, kız ve oğlan çocuğu var. Çocukların bir kısmı yürüyemiyor bile. Bü-

tün büyükler zincirlerle birbirlerine bağlanmış. Etraflarında silahlı ve kırbaçlı bekçiler var.

ONLARI ÜÇ HAFTA ÖNCE AVLADIM. GENÇ VE BESİLİLER. BURADA DA İYİ BESLİYORUZ.

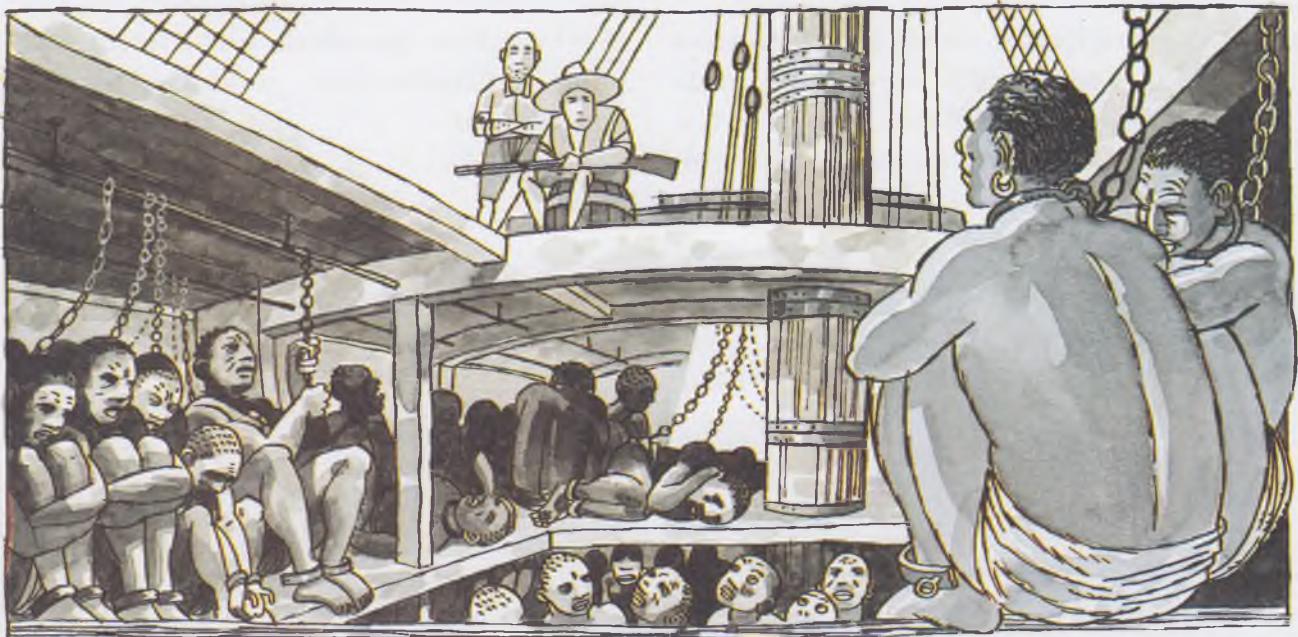
*KONTROL ET, HASTA OLMASINLAR.
HASTA KÖLE SATIN ALMAK İSTEMİYORUM!*

Geminin doktoru köleleri kontrol ediyor ve sağlıklı olanlarını satın alıyorlar. Öde me İngiltere'den getirilen mallarla yapılıyor. Satın alınan köleler gemiye götürüldüp

yük ambarlarına zincirleniyor. Kaçmamaları için ayakları da pranga vuruluyor. Köle dolu gemi yola çıkıyor.

Bu gemide 238 köle var. Erkekler ve kadınlar ayrı ayrı yerlere konulmuş. Her köle ancak kıvrılarak yatabileceği kadar bir yere sahip. Her gün mısır bulamacı, fasulye ve tuzlanmış balık yiyorlar. Yemeğinden sonra biraz hareket etsinler diye güverteye çıkarılıyorlar.

Bu, köleler için korkunç bir seyahat oluyor. Kirli yük ambarında üst üste yiğilmiş bu insanlar, müthiş pis bir koku ve sıcakla boğuşmak zorundalar. Çok kötü bir içme suyu veriliyor. Kölelerin bir kısmı di-

zanteriye yakalanmışlar. Bu kirli suyla bulaşan bir hastalık. Bu hastalığa yakalanan insanlarda yüksek ateş, şiddetli karın ağrısı ve ishal görülüyor. Birçok köle bu hastalıktan ölüyor.

Bu hastalığa ilk yakalanan altı yaşındaki bir kız çocuğu. Beş gün içinde acilar içinde kıvranaarak ölüyor. Bir gün sonra bunu üç küçük çocuğun ölümü takip ediyor. İki gün sonra iki kadın ve bir erkek. Ölenler denize atılıp köpek balıkları ve balinalara yem oluyor.

İki aylık bir yolculuktan sonra Amerika'ya ulaşılıyor. Artık gemide 173 köle var. 65 kişi yolda ölüyor. Günde bir kişiden fazla.

Şimdi köleler açık artırmayla satılıyor. Çoğu toprak sahipleri tarafından satın alınıyor. Bu köleler geceleri küçük kulü-

belerde kahyorlar. Sabahları erkenden uyanıp yakıcı güneşin altında akşamaya kadar pamuk tarlalarında çalışacaklar.

Onlar çalışırken kırbaçlı ve silahlı adamlar atların üzerinde onları kontrol ediyor. Kaçan köleler ise vurularak öldürülüyor.

Köle gemisi tekrar İngiltere'ye yelken açıyor. Kaptan köle satışından elde ettiği para rayla pamuk almış. Bristol'e geldiğinde bu pamuğu satıyor. Gemi sahibi ve personeline para ödüyor. Herkes para kazanıyor, herkes mutlu oluyor. Köleler dışında herkes. Ama onlar kimin umurunda.

ÇOK KÖTÜ BİR İŞ. AMA İYİ KAZANDIRIYOR. AFRİKA'DA BİR KÖLEYE YALNIZCA ÜÇ PAUND ÖDEYİP AMERİKA'DA ON BEŞ PAUNDA SATIYORUM. EĞER BİR GÜN, DAHA İYİ KAZANDIRAN BİR İŞ BULURSAM BU İŞİ BIRAKACAĞIM.

SERFLER

1500'lerin sonu. Rusya'dayız. Rusya uçsuz bucaksız düzlükleri, büyük ormanları ve geniş nehirleriyle Avrupa'nın en büyük ülkesi. Volga Nehri'de Avrupa'nın en uzun ve en geniş nehri.

Avrupa'nın diğer ülkelerinde olduğu gibi Rusya'da da soylular ve köylüler var. Soylular toprakların neredeyse tamamına sahip.

Rus köylüleri, Fransız ve Alman köylülerinden daha zor durumda. Sahip oldukları hemen hemen hiçbir şey yok. Soyluların topraklarında çalışıyor ve toprak sahibleri onlara istedikleri gibi davranabiliyor. Bir toprak sahibi kendi köylüsünü tipki bir hayvan gibi satabilir. Bu köylüler toprak sahibinin izni olmadan bir yere gidemez. Eğer kaçmaya kalkarsa kırbaçlanarak cezalandırılır.

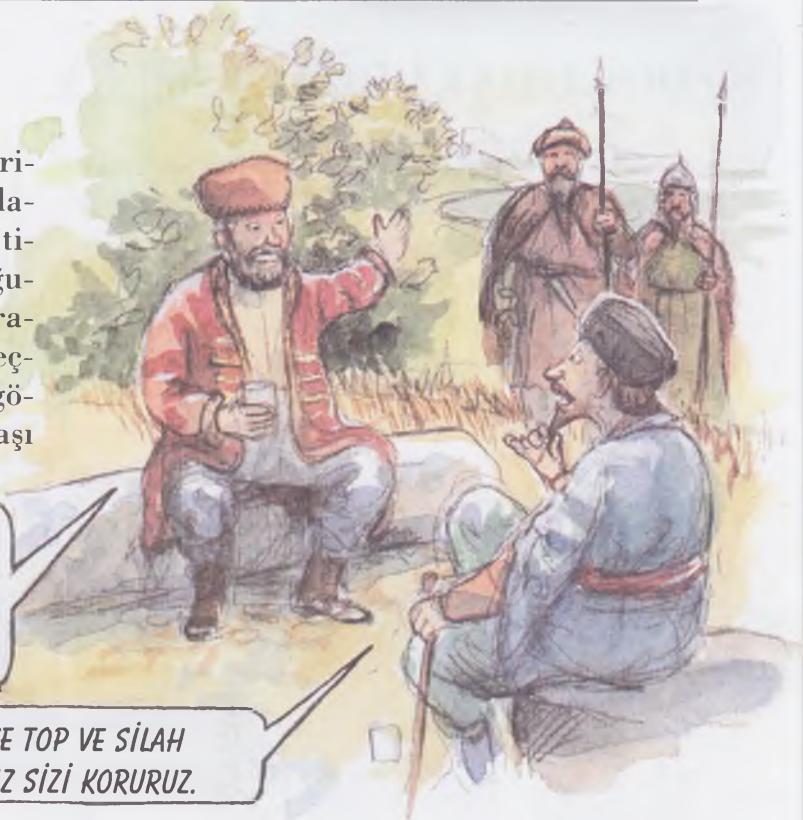
Avrupa'da bunlara toprak köleleri anlamına gelen "serf" deniliyor.

...VE KAZAKLAR

Resimde gördüğünüz kırmızılı adam Grigorij Stroganov. Bir tüccar. Ural Dağları'nın doğusundaki ormanlara gitmek istiyor. Orada çok değerli kürklerin olduğunu biliyor. Ama Ural Dağları'nın öte tarafında Moğollar var. Rusların doğuya geçmesini engelliyorlar. İşte bu konuyu görüşmek üzere Grigorij Kazakların başı Jermak'la buluşuyor.

MOĞOLLARA KARŞI YARDIMİNİZA İHTİYACIM VAR. HER YIL BURALARA GELİP YAĞMA YAPILIYORLAR. EĞER BİZİ ONLARA KARŞI KORURSANIZ SİZİ ZENGİN EDERİZ!

OLUR! BİZE TOP VE SİLAH BULURSANIZ SİZİ KORURUZ.

Top ve silah alan Jermak adamlarıyla yola çıkıp Moğolların başkenti Sibir'i kuşatıyor. Yalnızca ok ve kılıçla kendilerini savunan

Moğollar'ın bu silahlara ve toplara karşı şansı yok. Sayılarının çokluğuna rağmen yeniliyorlar. Ve şehirleri yerle bir ediliyor.

Bugünden sonra Uralların doğusuna Sibiryada adı verildi.

DOĞUDAKİ BÜYÜK ÜLKE

Kazaklar, Moğolları yenerek Sibiryा yolunu açtılar. Artık kürk avcıları buralarda serbestçe avlanabiliyor. Avcılar nehirlerden ve ormanlardan geçerek dünyanın en yumuşak ve güzel kürküne sahip olan samurların peşine düşüyorlar.

Kürk avıcıları kurdukları tuzaklarla çok sayıda samur avlıyor. Samur kürkünün zarar görmemesi için silah kullanmıyorlar. Avcılar sincap ve tilkileri de avlıyor. Kürkleri Grigorij Stroganov'a satıyorlar. O da bu kürkleri Rusya'nın soylularına satarak zengin oluyor. Tabii çar için ayrılan pay vergi olarak ödeniyor.

Çar, imparator gibi bir şeydir.

Kürk avcılarını çiftçiler izliyor. Ormanları keserek tarlalar açıyorlar. Bu tarlalara çavdar ve arpa ekiyorlar. Ancak çiftçilere oldukça zor bir hayatı var. Ekinler Sibiryâ'nın korkunç soğuklarında donuyor. Çiftçilerin payına düşen ise açlık oluyor. Sonra çarın askerleri gelip buralara karakollar kuruyor. 1674'te Büyük Okyanus'a ulaşan Ruslar Ochotsk'ta böyle bir yerleşim yeri ve karakol kuruyorlar. Ve bu karakollarla bütün Sibiryâ'yı kontrol altına alıyorlar. Artık çar dünyanın en büyük ülkesini yönetiyor.

1682. Moskova'ya yaklaşıyoruz. Rusya'nın başkenti. Çok uzaklardan altın parılı kubbeleri ve üzerlerindeki haçları görebiliyoruz. Şehrin tam ortasında yüksek sağlam duvarlarla çevrili bir şato var. Buraya Kremlin deniliyor.

ÇAR DELİ PEDRO

Bu gördüğünüz Çar Pedro. Henüz ülkeyi yönetemeyecek kadar küçük. On yanında. Onun yerine Kremlin'de yaşayan ablası Sofia yönetimi üstlenmiş. Pedro annesiyle

birlikte Moskova'nın dışında bir yerde yaşıyor.

Pedro, yazma ve hesaplama konusunda oldukça güçlük çektiği için okula gitmiyor. Ama başka becerileri var. İyi bir tornacı ve marangoz. Bir gün bulduğu eski ve bozuk küçük bir yelkenliyi onarıp yakındaki bir gölde yüzdürüyor.

Pedro yaştılarıyla daha çok savaşçılık oynuyor. Ve bu oyunlarda tabii ki komutan oluyor. Diğer çocukların ise asker oluyorlar. Herkes onun emirlerine uymak zorunda.

Bizim Pedro yavaş yavaş büyüyor. 17'sine geldiğinde Kremlin'e taşınıyor ve yönetimi Sofia'dan devralıyor. Pedro, Sofia'nın bundan sonraki yaşamını bir manastırda sürdürmesine karar veriyor.

Pedro, Rusya'da birçok şeyin modasının geçmiş olduğunu düşünüyor. Büttün soyular ve diğer erkeklerin büyük sivri sakalları var ve yeri süpuren giysiler giyyorlar.

BUNDAN BÖYLE BÜTÜN SOYLULAR SAKALLARINI KESECEK. HERKES FRansa'DA OLDUĞU GİBİ PANTOLON VE KISA PARDESÜ GİYECEK!

300 YIL ÖNCE

AMA BURADA BÜYÜK GEMİ YAPACAK
KİMSE YOK Kİİ

O ZAMAN HOLLANDA'YA
GİDİP
ÖĞREN.

EĞER RUSYA'NIN DÜNYADA SÖZ SAHİBİ OL-
MASINI İSTİYORSAN ÇOK ASKERİN OLMALI!

VE BÜYÜK BİR FİLO
KURMALISIN!

Pedro'nun en çok hoşlandığı şey yabancılarla sohbet etmek. Pedro öğütlere kulak verip Hollanda'ya gidiyor. Ve Amsterdam'da bir tersanede keresteci olarak çalışmaya başlıyor. Tıpkı bir Hollandalı işçi gibi giyiniyor. Ama iki metrelik boyuyla diğer işçilerden kolaylıkla ayırt ediliyor. Rus çarının herhangi bir insan gibi çalıştı-

ğını görmek isteyen bir sürü insan etrafına topluyor.

Bir yıl sonra Pedro tekrar Rusya'ya dönüyor. Dönüş yolunda Polonya'da konaklayıp Polonya kralı Güçlü August'u ziyaret ediyor. August o kadar güçlü ki, bir at na-hımlı elliyeyle dümdüz edebiliyor. August, Pedro şerefine bir eğlence düzenliyor.

İSVEÇ'E KARŞI BİRLİKTE SAVAŞ AÇALIM. DANİMARKA
KRALI DA BİZİ DESTEKLER. BİRLİKTE OLURSAK
İSVEÇLİLERİ TEPELERİ! NE DERSİN?

O ZAMAN BENİM DE BİR LİMANIM OLUR VE
FİLO KURABİLİRİM!

Böylece savaş başıyor. O zamanın İsveç kralı XII. Karl (Demirbaş Şarl) Rusları 1700'de Estonia'nın Narva şehri yakınılarında bozguna uğratıyor.

Binlerce Rus askeri ölüyor. Ama Pedro pes etmiyor. Yeni bir ordu kuruyor. Baltık Denizi'ne dökülen Neva Nehri'nin çevresindeki yerleri ele geçiriyor.

BURAYA RUSYA'NIN BAŞKENTİ OLACAK YENİ BİR ŞEHİR KURACAGIZ!

Rus köylüleri ve İsveç savaş esirleri bu yeni şehir için yıllarca çalışıyor. Buraya bir kale ve Çar için bir saray yapılıyor. Çar, 1712'de birçok yerleşim yerinin yanında bir de tersane yapılan bu şehrə taşımış burayı başkent ilan ediyor. Bu yeni şehrə Saint Petersburg adı veriliyor.

R U S Y A

Daha sonra Pedro İsveçlilere karşı saldıriya geçiyor. XII. Karl 1718'de vurularak öldürülüyor. 1721'de yapılan barış anlaşmasıyla Estonia, Litvanya ve Baltık kıyısında ki birçok liman Ruslara bırakılıyor. Böylece Pedro artık Baltık Denizi'nden Büyük Okyanus'a kadar geniş bir bölgenin hakimi oluyor.

BİZDEN SONRA TUFAN

1700'lerde Fransa çok zengin soylular ve yoksul köylüler olarak ikiye bölünmüştü. Güneş kralının torunu olan XV. Ludvig eğlenceye oldukça düşkün bir kraldı. Versailles Sarayı'nda oldukça pahalı eğlenceler düzenliyor ne o ne de soylular halkın çektiği sıkıntılarla ilgileniyordu.

Ama bu duruma karşı çıkan insanlar vardı. Montesquieu bunlardan biriydi. Kralın her şeye tek başına karar vermesini eleştiriyyordu. İktidarın meclisle kral arasında paylaşılması gerektiğini yazıyordu. Yasaları meclis çıkarmalı, kral sadece bu yasalara dayanarak ülkeyi yönetmeliydi.

Başka bir düşünür olan Jean Jacques Rousseau, "Toplum Sözleşmesi" adında bir kitap yazmıştı. Bu kitapta bir toplumun nasıl örgütlenmesi gerektiğini anlatıyordu. Herkes eşit

olmalı ve nasıl bir yönetim istediği birlikte karar vermeliydi. Yalnızca kral ve bir avuç soylunun ülkeyi yönetmesi doğru değildi. Rousseau'nun kitabı yalnızca Fransa'da değil, bütün Avrupa ve Amerika'da yankı bulmuştu.

BÜTÜN İNSANLARIN EŞİT DOĞDUGUNU VE İKTİDARIN HALKA AİT OLMASI GEREKİĞİNİ YAZIYOR.

DOĞRU SÖYLÜYOR. KRALIN HERŞEYE KARAR VERMESİNDEN BİKTİK!

ZENGİN OLMALARINA RAĞMEN SOYLULAR VERGİ ÖDEMİYOR.

HAKSIZLIK BU!

BİZİM KRALA İHTİYACIMIZ YOK.

SOYLULARA DA!

N'olacak bu kral ve soyluların hali?
Diğer kitapta.

ÇOCUKLAR İÇİN DÜNYA TARİHİ IV

1500-1600'lü yıllardaız. Avrupa güçlü krallar tarafından yönetiliyor. Ve bu krallar okyanuslara açılan serüvenci denizcileri destekliyorlar.

'Krallar ve Kaşifler'de bu çağda damgasını vuran keşifleri ve acımasız köle ticaretini göreceğiz. Büyük bilim adamlarını tanıyalım, Latin Amerika ve Afrika halklarının katliamına da tanık olacağımız.

Hindistan'a deniz yoluyla nasıl gidildi?

Amerika nasıl keşfedildi?

Aztekler ve diğer Amerika yerlileri nasıl yok edildi?

Köle ticareti nasıl başladı?

Protestanlık nasıl ortaya çıktı?

William Shakespeare, Romeo ve Juliet'i nasıl yazdı?

Leonardo da Vinci, Copernicus, Galilei kimdir?

Tac Mahal nasıl inşa edildi?

Otuz Yıl Savaşları'ni kimler yaptı?

Ve bilmediğiniz daha nice öykü...

I. Cilt **Taşbaltalar ve Piramitler**, ilk insanlardan sıfır yılına.

II. Cilt **Şehirler ve Efsaneler**, Antik Yunan ve Roma Uygarlıkları.

III. Cilt **Azizler ve Şövalyeler**, Ortaçağ.

IV. Cilt **Krallar ve Kaşifler**, 1500-1700 arası.

V. Cilt **Devrimler ve Buhar Makinesi**, 1800-1900 arası.

VI. Cilt **Savaşlar ve Bilgisayar**, 1914'ten günümüze.

9 789758726035

ISBN 975-8726-035